

Periaateohjelma

YVPL:n liittohallitus on hyväksynyt 15.3.2015 Helsingissä

YVPL:n liittokokous on hyväksynyt 16.5.2015 Turussa

Yhden Vanhemman Perheiden Liiton tavoitteena on yhden vanhemman perheiden sosiaalisesti, taloudellisesti ja oikeudellisesti tasavertainen elämä muiden lapsiperheiden kanssa ilman loukkaavaa kohtelua ja leimaamista. Liitto on lastensuojelujärjestö, joka tekee edunvalvonta- ja vaikuttamistoimintaa sekä edistää ja järjestää yhden vanhemman perheiden keskinäistä vertaistukea.

Yhden vanhemman perheet ovat haavoittuvaisin kotitaloustyyppi. Kun perheessä on vain yksi vanhempi, taloudelliset haasteet, perheen ja työn yhteensovittaminen, vastuun kantaminen yksin, vapaa-ajan vähäisyys, uupumus ja yksinäisyys voivat muodostua raskaiksi. Yhden vanhemman perheitä on kaikista lapsiperheistä 20 %. Noin 17 000 lapsiperhettä päättyy vuosittain eroon. Ero koskettaa vuosittain noin 31 000 lasta.

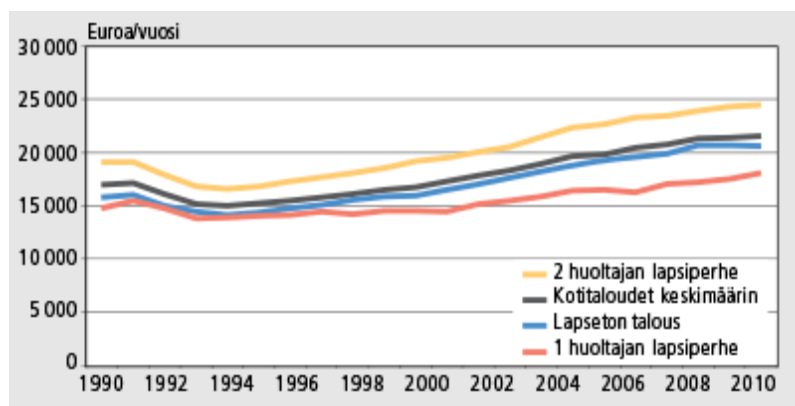
Yhden Vanhemman Perheiden Liitto vaatii perheministerin salkun perustamista. Lapsiperheitä koskevat asiat on tällä hetkellä jaettu eri ministeriöihin, mutta ne pitää keskittää yhdelle ministerille. Lapsiperheiden asioiden järjestämiseksi tarvitaan poliittinen vastuunkantaja.

1. Taloudellisen tuen on oltava riittävä – köyhyys on poistettava

Yhden vanhemman perheillä on vähemmän rahaa kuin 1990-luvulla

Lapsiperheiden pienituloisuus * koskettaa erityisesti yhden vanhemman perheitä (Okkonen, Kaisa-Mari Hyvinvointikatsaus 1/2014). Sekä yhden- että kahden huoltajan lapsiperheiden tulot ovat erkaantuneet koko maan keskitulosta vuoden 1990 jälkeen, mutta eri suuntiin (Kuvio). Kahden huoltajan talouksien kulutusyksikkökohtaiset** tulot olivat 1990-luvulla keskimäärin vajaat 12 prosenttia ja 2000-luvulla reilut 13 prosenttia suuremmat kuin väestön keskitulo, mutta yhden huoltajan talouksissa tulot olivat 1990-luvulla noin 90 prosenttia ja 2000-luvulla enää vain 83 prosenttia keskitulosta.

Huoltajien lukumäärän mukaiset kotitalouksien keskitulot Suomessa vuosina 1990–2011. Ekvivalentin käytettävissä olevan tulon mediaani. Euroa.

Lähde: Tilastokeskus. Tulonjakotilasto.

* **Pienituloisuus** = Pienituloisia ovat henkilöt, joiden kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot kulutusyksikköä kohti (ns. ekvivalentti rahatulo) ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kaikkien kotitalouksien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mediaanitulosta. Lisäksi vanhemmilta kysytään myös **koettu toimeentulo**.

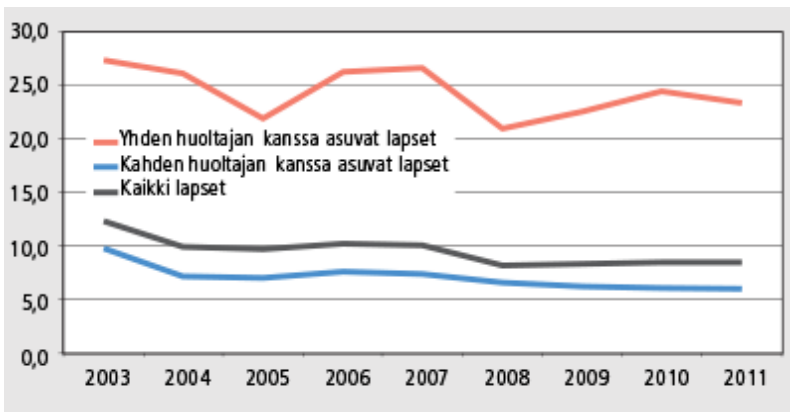
** **Kulutusyksikkö** = Kulutusyksikköä kohti lasketuilla kulutusmenoilla voidaan verrata kooltaan ja rakenteeltaan erilaisia kotitalouksia toisiinsa. Kotitalouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1, muut yli 13-vuotiaat saavat painon 0,5 ja lapset saavat painon 0,3 (0–13-vuotiaat).

Yksinhuoltajatalouksien toimeentulo on kahden huoltajan talouksia riippuvaisempi saaduista tulonsiirroista. Tulonsiirrot muodostavat noin 25 % yhden huoltajan talouksien bruttotuloista, kun kahden huoltajan talouksissa osuus on noin 12 prosenttia.

Lapsista 8,5 prosenttia asui vuonna 2011 talouksissa, jotka kokivat toimeentulo-ongelmia. Lasten välillä on kuitenkin eroja sen mukaan, kuinka monen huoltajan kanssa he asuvat. Yhden huoltajan kanssa asuvista lapsista 23 prosenttia ja kahden huoltajan kanssa asuvista 6 prosenttia asui toimeentulo-ongelmia kokeneissa perheissä. Kaikista lapsista 72 prosenttia asui perheissä, joissa ei koettu toimeentulo-ongelmia, kun taas yhden huoltajan kanssa asuvista lapsista vain 49 prosenttia.

Pienituloisten yhden huoltajan perheiden lapsista kaksi kolmesta asuu vähintään pieniä toimeentulovaikeuksia kokevissa perheissä ja neljännes vaikeuksia tai suuria vaikeuksia kokevissa perheissä. Pienituloisuusrajan yläpuolella perhetyyppien välillä ei ole niin suurta eroa, mutta myös näissä toimeentulovaikeudet ovat yleisempiä yhden huoltajan kanssa asuvilla lapsilla.

Suurin vaikeuksin tai vaikeuksin toimeen tulevissa perheissä asuvien lasten osuus huoltajien lukumäärän mukaan vuosina 2003–2011. Prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus. Tulonjakotilasto.

Yhden vanhemman perheillä on oikeus riittävän hyvään **asumiseen**. Liitto edistää **yhden vanhemman perheiden yhteisöasumista**, joka vähentäisi yksinäisyyttä, helpottaisi lasten hoitoa ja lisäisi turvallisuutta. Mm. seniorit ovat yhdessä rakennuttaneet Helsinkiin kerrosasuintalon, jossa on yhteisiä tiloja ja palveluja eläkeikäisille. Yhteisötaloideaa, joka huomioi yhden vanhemman tarpeet, tarjotaan rakennuttajien hankkeisiin.

Suomessa asuvan lapsen keskekulutus on Tilastokeskuksen mukaan 575,80 euroa kuukaudessa. **Elatustuki** pitää nostaa 257 euroon kuukaudessa lasta kohden. Elatustuki on yhteiskunnan tuki, joka maksetaan silloin, kun toinen vanhempi ei kykene maksamaan elatusapua, kun isyyttä ei ole vahvistettu tai lapsi on yksin adoptoitu. Elatustuen pitää jatkua koulutusavustuksena, mikäli 18–21-vuotias nuori opiskelee, eikä saa opintotukea. Elatustuen on oltava universaali etuus eli kaikille yhden vanhemman perheiden lapsille on taattava vähintään kulloisenkin elatustuen suuruinen elatusapu. **Lapsen perhe-eläkkeen** tulee olla vähintään elatustuen suuruinen, ja minimieläkkeen pitää olla veroton.

Elatusavun vahvistamisen pitää olla mahdollista myös Kansaneläkelaitoksessa (Kela). Sen tulee tarjota vanhemmille Oikeusministeriön (OM) laskurin esittämää elatussopimusta, jonka vanhemmat voivat halutessaan vahvistaa. Ainoastaan tästä poikkeavat sopimukset vahvistettaisiin sosiaalitoimessa ja kiistatapaukset käräjäoikeudessa. Lisäksi Kelan pitää tarjota joka vuosi päivitettyä laskurin esittämää elatusapua, jossa huomioidaan lapsen kasvun tuoma menojen lisäys sekä vanhempien todelliset tulot. Vanhempien pitää myös voida valtuuttaa työnantaja perimään ja tilittämään elatusapu. Mikäli toinen vanhempi ei suorita elatusapua säännöllisesti ja kokonaisuudessaan, Kelan on lapsen elatuksen turvaamiseksi

maksettava tälle vähintään elatustuen suuruinen elatusapu kuukausittain ja perittävä summa toiselta vanhemmalta. Indeksikorotuksesta pitää lähettää ilmoitus elatusavun maksajalle.

Pitkäaikaishoitoa saavalle laitospotilaalle pitää antaa mahdollisuus huolehtia lapsensa elatuksesta.

Pitkäaikaishoitomaksupäätöstä tehtäessä lapsen elatusapumaksut pitääkin huomioida.

Lapsilisää, sen yksinhuoltajakorotusta tai elatustukea ei saa huomioida perheen tulona **toimeentulotukea** laskettaessa. Myöskään lapsen normaalit kesäansiot tai muut kohtuulliset tulot eivät saa vaikuttaa perheen toimeentulotukeen. Lapsen harrastusmenot ja oman auton käyttökulut tulee huomioida menona toimeentulotuessa, mikäli riittäviä julkisia kulkuyhteyksiä ei ole. Lapsen tapaamiskulut pitää huomioida matkat maksaneen vanhemman toimeentulotukilaskelmassa todellisten kulujen mukaisesti.

Lapsilisää tulee korottaa ottaen huomioon lapsilisän reaaliarvon putoaminen 1990-luvun alun jälkeen. Lapsilisää yksinhuoltajakorotuksineen tulee maksaa, kunnes lapsi on täysi-ikäinen. Lapsilisän yksinhuoltajakorotus tulee nostaa nykyisestä 48,55 eurosta 90 euroon. Alle 16-vuotiaan vammaisen lapsen hoitotukeen pitää saada yksinhuoltajakorotus.

Päivähoitomaksuja määrättäessä elatusapua eikä elatustukea ei pidä huomioida tulona. Yksinhuoltajan tulokäyrän tulee olla 50 % muita ruokakuntia loivempi lasten päivähoitomaksuja määrättäessä, koska yhden vanhemman perheessä on vain yksi aikuinen maksamassa kaikille kuuluvia kuluja, kuten esimerkiksi asumisen kuluja, kodin käyttötarvikkeita, jne. Myös pienten koululaisten aamu- ja iltapäivähoidon tulee olla tulosidonnaisia.

Yksinhuoltajan **verovähennysoikeus** on palautettava. **Lapsen kotihoidon tuki** pitää nostaa työttömyyspäivärahan tasolle ja siihen tulee saada erityinen yksinhuoltajalisä. Yksinhuoltajien **lasten opintotuessa** pitää huomioida se, ettei perheellä välttämättä ole mahdollisuuksia tukea opiskelua. Opiskelevan nuoren tulisi saada vähintään lapsilisän suuruinen opintotuki lapsilisän loputtua. Opiskelevan vanhemman on saatava huoltajakorotus opintotukeen aiemmin voimassa olleen mallin mukaisesti. Lukioiden tai yliopistojen lukukausimaksuja ei tule sallia, sillä myös vähävaraisilla on oltava oikeus opintoihin.

Avoliittolaista poistettiin vuonna 1989 uuden aviopuolison elatusvelvollisuus puolison aikaisemmasta suhteesta syntyneisiin lapsiin. Vanhemman **uudella avo- tai aviopuolisolla** ei ole lain mukaan yksinhuoltajan lapsien elatusvelvollisuutta, eikä myöskään vanhemman oikeuksia. Sen vuoksi yksinhuoltajan lapsilisäkorotus tulee maksaa aina silloin, kun lapsen biologiset vanhemmat asuvat eri osoitteissa. Vanhemman uuden kumppanin tulot eivät saa vaikuttaa lapsen opintotukeen eikä päivähoitomaksuun.

2. Lapsen hyvinvointi päämääräksi eron jälkeen

Parisuhteen päättyminen ei lopeta vanhemmuutta, vaikka entiset puoliset toimivatkin uudessa tilanteessa kahdesta kodista käsin. Kuntien tulee järjestää jokaiselle alle 16-vuotiaan lapsen eroaville vanhemmille **eroneuvottelu**, jonka päämääränä on lasten huolto, tapaamista ja elatusta koskevien asioiden järjestäminen. Myös lasten kanssa on keskusteltava ja varmistettava heidän hyvinvointinsa ikätason mukaisesti. Sosiaalityöntekijöiden tulee avoimesti kertoa eroaville vanhemmille eri huoltomuodoista, joita ovat yksinhuolto, yhteishuolto ja tuomioistuimen vahvistama työnjakohuolto.

Varhaisessa vaiheessa saatu akuuttiapu on tehokasta ja säästää julkisia menoja. Erovanhemmalla pitää olla mahdollisuus keskustella myös kokemusasiantuntijan kanssa sekä osallistua vertaisryhmään jo silloin, kun laaditaan lasta koskevat sopimukset lastenvalvojan luona sosiaalitoimistossa. Kuntien pitääkin ryhtyä järjestämään näitä kokemusasiantuntijoiden palveluita sosiaalitoimeen yhdessä järjestöjen kanssa.

Kasvatus- ja perheneuvolatoimintaa pitää olla riittävästi tarjolla, ja myös lastensuojeluasiakkailta pitää olla oikeus siihen. Toiminnan pitää tukea erovanhempia ja heidän lapsiaan eron jälkeen. Työn kehittämisessä pitää kuulla perhejärjestöjen kokemuksia.

Kuntien tulee järjestää kunnollinen sovittelu, kun perheessä on tapaamisongelma. Sovittelun pitää olla ryhmätyötä. Vetäjällä pitää olla perheneuvojan tai vastaavan pätevyys. Lapsen **huoltosopimus** tulee voida tehdä aluksi määräaikaiseksi. Vanhemman, joka ei asu lapsen kanssa, osallistumista lapsen hoitoon tulee vahvistaa. Voimassa olevaa sopimusta pitää voida muuttaa jo sovittelun aikana. Maistraattien käytännöt yhteishuollossa olevien lapsen muuton vahvistamisessa pitää yhtenäistää.

Huolto- ja tapaamiskiistat on ratkaistava ensisijaisesti lapsen edun mukaisesti. Ongelma on se, että hyvin erilaisia päätöksiä perustellaan lapsen edulla (Koulu, Sanna Lapsen huolto- ja tapaamissopimukset. Vantaa 2014). Lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoiden onkin kiireellisesti määriteltävä, mitä lapsen edulla konkreettisesti tarkoitetaan huolto- ja tapaamiskiistan yhteydessä.

Tuomioistuimiin on perustettava erillisiä **perheasiainosastoja**. Käräjätuomarin apuna pitää olla perheneuvonnan ja lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntija, sosiaalityöntekijän ammattitaito ei riitä tähän. Tuomioistuinsovittelu on laajennettava ns. Norjan mallin mukaisiksi, ja asiantuntijan käyttö pitää olla pakollista myös lapsen asumisen, huolto- ja tapaamiskiistan tuomioistuinkäsittelyissä.

Täytäntöönpanosovittelun tulee turvata lapsen oikeus tapaamisiin, mutta myös oikeus kieltäytyä niistä. Lasta tulee kuulla ikäkauden mukaisesti huolto- ja tapaamiskiistan yhteydessä sekä lastensuojeluasioissa. Pakkokeinot pitää poistaa tapaamiskiistojen yhteydestä. Ongelmatilanteissa lapsen tai vanhemman pitää halutessaan saada oikeus valvottuihin tapaamisiin ja valvottuihin vaihtoihin myös käytännön tasolla.

Perheministeriön on valmisteltava Lapsen huolto- ja tapaamislain muutokset, jotka koskevat lapsen edun määrittelyä sekä lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijan käyttöä huolto- ja tapaamiskiistojen tuomioistuinkäsittelyssä sekä asiantuntijan pätevyysvaatimuksia.

3. Lapsiperheiden palvelut tarpeiden mukaiseksi

Riittävästi resursoitu **ennaltaehkäisevä lastensuojelu** on kansantaloudellisesti ja inhimillisesti kannattavaa. Esimerkiksi lapsiperheiden kotipalvelu vähentää kalliita lastensuojelun korjaavia toimenpiteitä, kuten huostaanottoja ja sijoituksia. Lastensuojelun painopisteen tulee olla ennaltaehkäisevässä, perhekeskeisessä ja huostaanottoja välttävässä avohuoltotyössä. Kuntien valtionosuusjärjestelmä uudistettiin, niin ettei sitä 1.1.2013 alkaen enää lasketa pelkästään kodin ulkopuolisten sijoitusten perusteella, vaan lasten osuudella kuntien väestöstä. Valtionosuus pitää laskea sosiaalityöntekijöiden laatimien lastensuojelun asiakassuunnitelmien perusteella.

Lapsen yhteyksiä vanhempiinsa ja sukulaisiinsa ei pidä rajoittaa saati katkaista, ellei ole erityisen painavia, tarkoin määriteltyjä syitä, jotka on myös kirjattu asiakassuunnitelmaan. Lastensuojelulakia tulee täsmentää siten, että lastensuojelun ja muun sosiaalitoimen asiakkaiden oikeusturvaan ja ihmisoikeuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Huolto- ja tapaamiskiistaa käyville perheillä pitää olla oikeus lastensuojelupalveluihin ja lapsella pitää olla nykyistä useammin oikeus edunvalvojaan. Mikäli etävanhempi tarvitsee lastensuojelupalveluita, myös hänelle on niitä järjestettävä. Asiakassuunnitelmia pitää noudattaa ja ne pitää päivittää vuosittain.

Kuntien pitää noudattaa lapsiperheiden palveluja sääteleviä lakeja. Lain rikkomukset pitää sanktioida. Tarvittaessa liitto auttaa vanhempia ongelmatilanteissa. Kunnat eivät saa myöskään laiminlyödä lakisääteisten palvelujen tuottamista alibudjetoimalla, vaan sekin on tehtävä rikokseksi. Palvelunkäyttäjää pitää kuunnella riittävästi palvelujen kehittämistyössä.

Totaaliyksinhuoltajat ja muut lähivanhemmat, joiden perheessä toinen vanhempi ei ole mitenkään läsnä, ovat erityisen suuressa vaarassa uupua. **Päivähoitoa** tulee olla riittävästi ja ryhmäkokojen yläraja on säädettävä asetuksella. Päiväkotien pitää olla auki nykyisen 11 kuukauden sijasta 12 kuukautta, sillä ns. loma-aikojen keräilypäiväkodit ovat heikkolaatuisia eivätkä tuo kunnille toivottuja säästöjä. Päivähoitomahdollisuuksia ei

saa vähentää, vaan lisätä vastaamaan työelämän vaatimuksia. Subjektiiivista oikeutta koko päivähoitoon ei saa rajoittaa. Pienten koululaisten ja erityistarpeisten lasten aamu- ja iltapäivähoidon pitää olla maksutonta, mikä lopettaisi päivähoiton aiheuttamat kannustusloukut.

Vanhemmille pitää järjestää 1.1.2015 alkaen lakisääteinen subjektiivinen oikeus **kotipalveluun** eikä sen käyttöä pidä rajata esimerkiksi vain toimeentulotukiasiakkaisiin. Lapsiperheiden kotipalvelua pitää olla riittävästi ja sitä pitää saada oikea-aikaisesti. Lapsen tai vanhemman sairastuessa pitää saada ympärivuorokautista kotipalvelua. Riittävät kotipalvelut estävät vanhemman ylettömän uupumuksen ja ovat ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä, joka on halvempaa kuin korjaava lastensuojelu. **Tukea tarvitseville vanhemmille** tulee olla myös tarjolla riittävän kotipalvelun lisäksi riittävästi tukiperheitä, joihin lapset voivat tulla viikonlopuiksi tai loma-aikoinaan. **Omaishoitajan** asemaa pitää parantaa. **Lomapalveluissa** tulee olla riittävästi lastenhoitopalveluja, jotta uupunut huoltaja saisi riittävästi lepoa. Näitä palveluja pitää saada ilman lastensuojelusiakkuutta. Toisaalta lastensuojelusiakkuus ei myöskään saa estää palvelujen saantia.

Kaikilla kouluikäisillä lapsilla pitää olla mahdollisuus päästä ainakin yhteen ohjattuun **harrastukseen** esimerkiksi urheiluseurassa tai musiikkiopistossa. Toimeentulotuen pitää huomioida lapsen harrastusmenoja riittävästi. Mikäli näitä ei voi toteuttaa, valtionapua/kunnan tukea saavien urheiluseurojen/musiikkiopistojen pitää myöntää maksuvapautuksia pienituloisten perheiden lapsille. Seurojen ja opistojen pitää järjestää myös riittävä harrastusvälineiden kierrätys- ja lainaustoiminta. Peruskoulussa pitää olla harrastusvälineitä, mm. talviurheiluvälineitä, riittävästi tarjolla, jotta niitä riittää oppitunneilla kaikille oppilaille, joilla välineitä ei ole.

Kaikille nuorille on taattava työ- tai opiskelupaikka sekä oikeus itsenäiseen asumiseen. Täysi-ikäisten nuorten tuissa ei saa huomioida vanhempien tuloja.

Terveyserot eri tuloluokkien välillä ovat kasvaneet huolestuttavasti. **Terveydenhoitopalvelujen** taso pitää nostaa, ja hoitomaksut poistaa. Maksukatot ovat nykyisin henkilökohtaisia, mutta ne pitää muuttaa perhekohtaisiksi. Lapsen terveyden ja sairaanhoidon suunnittelussa vanhempia ja lasta on kuunneltava nykyistä enemmän. Kunnan pitää järjestää lapsen terveydenhoitoon liittyvät kuljetukset (esim. puheterapia, hammastarkastukset, fysioterapia jne.). Kelan pitää korvata työnantajalle tilapäisen hoitovapaan kustannukset ensimmäisestä lapsen sairauspäivästä alkaen. **Erityistarpeisen lapsen** vanhemmalla pitää olla oikeus pidempään tilapäiseen hoitovapaaseen. Lisäksi näille perheille on oltava tarjolla riittävästi erilaisia hoivapalveluja, kuten leirejä, tukiperheitä, sijaiskoteja ja omaishoidon tukea.

4. Perheen ja työn yhteensovittaminen

Yksinhuoltajaäitien työttömyys on kaksinkertainen puolisoäiteihin verrattuna. Yksinhuoltajat kuitenkin haluavat töihin jopa muita äitejä enemmän, mutta esteenä on **hoivapalvelujen** jälkeenjääneisyys. Päivähoitoajan tulee joustaa vanhempien työaikojen kanssa, ja myös vuorotyöläisten lapsille tulee järjestää riittävästi hoivapalveluja. Vuorohoitoa pitää ainakin kokeilla kolmiperhehoitona niin, että **yöhoitaja tulee lasten kotiin** Ruotsin käytännön mukaisesti. **Avoimia päiväkoteja** ja muuta satunnaista päivähoitoa tulee laajentaa tarpeiden mukaiseksi, myös oppilaitoksiin ja sairaaloihin. Pienten koululaisten **aamu- ja iltapäivähoito** sekä yö- ja viikonloppuhoito tulee järjestää kaikille sitä tarvitseville, mieluiten kotiin. Subjektiiivista päivähoito-oikeutta ei saa millään tavalla rajoittaa, vaan lisätä työelämän tarpeita vastaavaksi. Vanhemmat tietävät parhaiten minkälaista hoitoa heidän lapsensa tarvitsevat.

Riittävien hoivapalvelujen lisäksi vanhemmat tarvitsevat **inhimilliset työolosuhteet**, joissa otetaan huomioon perhehuoltovelvollisuudet. Työttömyysturvan 300 euron suojaosuus pitää toteutua sujuvasti myös käytännön tasolla. Satunnaiset työt eivät myöskään saa viivästyttää työttömyysturvan maksamista.

Yksinhuoltajien **opiskelu** parantaa heidän mahdollisuuksiaan työllistyä ja elättää perheensä omatoimisesti, mikä säästää yhteiskunnan kustannuksia. Opintotukeen tulee palauttaa huoltajakorotukset ja lieventää yhden vanhemman perheiden opintotuen tuloarajoja. Julkisen sektorin oppisopimuspaikkoihin pitää varata yksinhuoltajakiintiö, koska tämä on yksinhuoltajalle taloudellisesti usein ainoa mahdollisuus opiskeluun. Oppilaitoksiin on perustettava lapsiparkkeja.

Perheen ja työn yhteensovittamisen helpottamiseksi **lapsiperheiden kotipalvelua** pitää olla riittävästi. Yksin lastaan kasvattavan pitää saada omaishoitajan lailla **kaksi vapaapäivää** kuukaudessa, jolloin kunta järjestää lapsen hoidon vuoropäiväkodissa.

5. Oikeus turvalliseen perhe-elämään

Perheväkivallasta pitää puhua avoimesti sekä kehittää menetelmiä vanhemman ja lapsen suojelemiseksi. Vuonna 2014 voimaan astuneen Istanbulin sopimuksen velvoitteet tulee täyttää. Turvakoteja ja matalankynnyksen tukikeskuksia pitää olla riittävästi asukaslukuun nähden. Akuutissa tilanteessa uhrin pitää päästä aina maksutta turvakotiin. Hänelle on ensiavun lisäksi tarjottava myös pitkäaikaista traumatukea sekä laadittava turvasuunnitelma. Perheille on tarjottava enemmän tietotusta suojautumiskeinoista. Istanbulin sopimus edellyttää myös, että Suomi avaa 24h auki oleva auttava puhelin ja perustetaan väkivallan vastaista työtä koordinoiva ja kehittävä toimielin. Poliiseille on annettava lisää koulutusta perheväkivallasta ja sen ehkäisystä. Poliisin ja sosiaalityöntekijän tulee nykyistä useammin hakea lähestymiskieltoa uhrin puolesta hänen suojelemisekseen. Lähestymiskieltoa on myös voitava hakea nykyistä pidemmäksi ajaksi.

6. Vanhempien yhteistoiminnan esteet on purettava

Vanhempien erojen vähentämiseksi perheiden ristiriitoja tulee ennaltaehkäistä. **Perheen ja työn yhteensovittamista** pitää helpottaa. **Perhetukijärjestelmiä** on muutettava kummankin vanhemman vastuuta korostavaksi, koska nykyisin isät käyttävät vain noin 7 % perhevapaista. Perhevapaiden kustannukset tulee jakaa kaikkien työntantajien kesken, eikä vain naisvaltaisten alojen työntäjille. Työntantajan tulee tukea sekä miehiä että naisia jäämään perhevapaille. Vanhempainvapaamalli 6+6+6 malli (toinen vanhempi + toinen vanhempi + jompikumpi) on saatava käytännöksi siten, että yhden vanhemman perheen huoltaja voi halutessaan pitää kaikki 18 kuukautta vanhempainvapaata, koska sekä yhden että kahden vanhemman perheiden lapsille on annettava mahdollisuus olla kotihoidossa yhtä kauan. 6+6+6 vanhempainvapaamalla lisää sukupuolten tasa-arvoa työelämässä, vähentää vanhempien eroja. Kun lapsi olisi kotihoidossa pitempään, paine päiväkodeihin vähenisi. Se jopa säästäisi yhteiskunnan varoja.

Parisuhteen loppuminen ei lopeta vanhemmuutta. **Lapsen oikeutta kumpaankin vanhempaansa** on tuettava, vaikka lapsiperheen kodin jakaminen on kallista. Lapselle on yleensä parasta, että molemmat vanhemmat säilyvät hänen elämässään. Yhä useammat erovanhemmat myös haluavat jakaa vanhemmuuden eron jälkeen. Asumistuessa, toimeentulotuessa, sosiaalisin perustein vuokrattavissa asunnoissa, asuntojen korkotukijärjestelmissä ja koulukuljetuksissa tulee ottaa huomioon, että lapsilla voi käytännössä olla **kaksi kotia, joissa lapsilla pitää olla oma tila**. Molempien vanhempien yhteisestä hakemuksesta pitää vanhempainvapaamahdollisuus olla myös etävanhemmalla. Myös kotihoidon tuki pitää voida jakaa samoin perustein vanhempien hakemuksesta. Yhden vanhemman perheen huoltajan pitää voida käyttää muualla asuvan tilapäinen hoitovapaoikeus, mikäli etävanhempaa ei ole tai hän ei voi muusta pakottavasta syystä hoitaa sairasta lasta.

Vuoroasuvalla lapsella pitää olla kaksi osoitetta.

Molemmille vanhemmille on annettava tasaveroinen mahdollisuus osallistua lapsen asioita koskeviin keskusteluihin sosiaali- ja terveystalveluissa. Naisten ja miesten palkkaerot on poistettava ja sukupuolten tasa-arvo on toteutettava.

Eroa suunnittelevalle pitää saada selkeää tietoa siitä, mitä ero merkitsee. Kunnissa on oltava tarjolla riittävästi avioliittoneuvontapalveluja. Perhekasvatusta tulee tehostaa kouluissa ja puolustusvoimissa. Kummankin vanhemman vastuuta lapsistaan on korostettava eron jälkeen.

7. Yhden vanhemman perheiden imagon parantaminen

Yhden vanhemman perheisiin suhtaudutaan ennakkoluuloisesti ja kielteisesti. Useimmat vanhemmat elävät kuitenkin täysipainoista elämää ja kantavat vastuuta lapsistaan. Yhden vanhemman perheissä myös lasten ja vanhempien välinen vuorovaikutus on vahva. Yksin lapsesta huolehtiminen kasvattaa vanhemman järjestelykykyä, joustavuutta ja määrätietoisuutta. Näissä perheissä kasvaneista lapsista tulee yhteiskunnan täysivaltaisia ja menestyviä jäseniä.

Poliittisessa päätöksenteossa on aidosti kuultava yhden vanhemman perheitä, jotta näiden perheiden todellisuus tulee paremmin tunnetuksi. Tätä kautta myös virheellinen imago saadaan muuttumaan. Yhden vanhemman perheiden järjestäytymistä on tuettava, koska aktiiviset toimijat edistävät myönteisen mielikuvan syntymistä. Yksinhuoltajuus ei ole tavoite, mutta se on kuitenkin, alun kriisin jälkeen, useimmiten hyvä tapa elää. Yhden vanhemman perheisiin kannattaa sijoittaa. Lapset ovat vanhempiansa voimavara ja kaiken vaivan arvoisia. Ylpeys ja ilo lapsista korostuu yhden vanhemman perheiden arjessa.